

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Informacje wprowadzające.....	3
1.2. Ogólne informacje o gminie Wieczfnia Kościelna	4
2. Cele i zadania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna”	5
3. Ogólne informacje o azbeście	6
4. Obowiązujące w Polsce akty prawne dotyczące azbestu oraz ochrony przed jego szkodliwością	9
4.1. Uregulowania prawne użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	9
4.2. Akty prawne regulujące szczegółowo użytkowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	9
5. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest	11
5.1. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości	11
5.2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.....	12
5.3. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem azbestu oraz postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest	13
5.4. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest.....	18
5.5. Odpowiedzialność prawna.....	22
6. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna	22
6.1. Określenie szacunkowej ilości azbestu	22
6.2. Finansowe aspekty realizacji programu	28
7. Założenia programu	30
8. Harmonogram rzeczowy realizacji programu	37
9. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	38
10. Podsumowanie.....	42
11. Załączniki.....	44

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje wprowadzające.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów już istniejących.

Dnia 19 czerwca 1997 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął Rezolucję w sprawie wycofania azbestu z gospodarki (M.P. z 1997 r. Nr 38, poz. 373), której efektem było powstanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program został przyjęty 14 maja 2002 r., a jego zadaniem było określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest.

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Program zastępuje dotychczasowy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”. Zgodnie z polskim prawem wyroby zawierające azbest mogą być użytkowane w budynkach, instalacjach i urządzeniach nie dłużej niż do końca 2032 r.

Program określa zadania niezbędne do zakończenia procesu oczyszczenia kraju z azbestu, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie wystąpiły m.in. w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Zadania te, przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, ujęto w pięciu blokach tematycznych. Są to:

- działania legislacyjne,
- edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;
- zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu

w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;

- monitoring realizacji *Programu* w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
- działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

1.2. Ogólne informacje o gminie Wieczfnia Kościelna.

Gmina Wieczfnia Kościelna położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie mławskim w makroregionie Nizin Północno-Mazowieckich. Obszar gminy wiejskiej to 119,8 km², który podzielony został na 24 sołectwa. Na terenie gminy zamieszkuje 4.188 osób (30.09.2012r.), liczba gospodarstw domowych - 1069. Jest to region typowo rolniczy, w którym użytki rolne stanowią 77,8 % powierzchni (tj. 9.321 ha). W gminie dominuje jednostajny krajobraz z naprzemiennie ułożonymi polami i łąkami. W północnej i wschodniej części gminy występują zwarte kompleksy leśne, stanowiące ok. 16 % powierzchni. Gmina Wieczfnia Kościelna zaliczana jest do ekologicznie najczystszych regionów województwa mazowieckiego. Jest to zarówno efektem zdecydowanie rolniczego charakteru gospodarki, jak i proekologicznej strategii rozwoju, przyjętej i realizowanej od lat przez lokalne władze samorządowe. Gmina angażuje się w dostępne projekty środowiskowe. Na terenie gminy znajduje się Zieluńsko – Rzęnowski Obszar Chronionego Krajobrazu, który zajmuje 3.440,32 ha, co stanowi 28,71 % ogólnej powierzchni gminy. Obszar ten obejmuje ochronę ekosystemów leśnych, wodnych, lądowych oraz prawidłową gospodarkę na tych obszarach. Cennym elementem tego krajobrazu jest naturalna, rozległa dolina rzeki Orzyc wraz z dolinami jej dopływów. Pod względem infrastruktury technicznej gmina należy do czołówki w województwie. Gmina posiada wysoki wskaźnik zwodociągowania w województwie. Na podkreślenie zasługuje dbałość władz lokalnych o zabytki. Świadectwem rozwoju tych ziem są także znajdujące się na terenie gminy obiekty sakralne położone w miejscowościach: Kuklin, Wieczfnia Kościelna i Grzebsk. Historycznie ukształtowany układ osadniczo-drogowy spowodował szczególnie rozwój miejscowości położonych przy głównym szlaku komunikacyjnym Warszawa-Gdańsk, gdzie powstają obiekty towarzyszące szlakom turystycznym. W rejonie miejscowości Uniszki Zawadzkie przy trasie E-7 znajduje się Mauzoleum Żołnierzy Września 1939 r. i Pomnik

Piechura. Pamięci poległym żołnierzom, odbywa się co roku, pod koniec sierpnia, rekonstrukcja bitwy pod Mławą. Gmina dotychczas była w minimalnym stopniu uprzemysłowiona. Ostatnie lata zaowocowały znaczącymi inwestycjami w sferze produkcji przemysłowej, rolniczej, przetwórstwa płodów rolnych oraz przetwórstwa drzewnego.

Władze gminy w trosce o mieszkańców wzbogacają infrastrukturę wiejską, tworząc coraz lepsze warunki: wszystkie wsie są zwodociągowane, telefonizowane, część jest zgazyfikowana i skanalizowana. Oddano do użytku nowej generacji mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków.

2. Cele i zadania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna”.

Głównym celem „Programu” jest przygotowanie planu oczyszczania terenu Gminy Wieczfnia Kościelna z wyrobów zawierających azbest poprzez ich demontaż i unieszkodliwienie do końca 2032 r., co doprowadzi do wyeliminowania szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu.

Cel ten zostanie zrealizowany poprzez przyjęcie następujących zadań:

- inwentaryzację i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, uaktualnianą corocznie,
- edukację mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania,
- podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,
- pomoc w pozyskiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, innym posiadaczom zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcom na wymianę pokryć,
- niedopuszczenie do powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest,
- monitoring i ocena realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna”

3. Ogólne informacje o azbeście.

Nazwa azbest odnosi się do sześciu minerałów włóknistych z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amosyt termolit, aktynolit i antofilit). Skład chemiczny chryzotyłu jest jednolity, natomiast skład chemiczny i właściwości fizyczne amfiboli są bardzo zróżnicowane. Rozdrabnianie włókien chryzotylowych może prowadzić do uzyskania oddzielnych pojedynczych włókien, podczas gdy rozdrabnianie amfiboli może zachodzić wzdłuż określonej płaszczyzny krystalograficznej włókna. Mechanizmy rozdrabniania amfiboli są ważne ze względu na działanie biologiczne, gdyż wpływają na liczbę cząstek, ich powierzchnię właściwą i ogólną respirabilność, co jest szczególnie istotne w przypadku włókien krokidolitowych, które są najbardziej szkodliwą odmianą azbestu.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie” (słabo spoiste) zawierające powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia stwarzając poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu takie jak, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe oraz materiały i wykładziny cierne.

Klasa II – wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde” zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe w tych wyrobach są mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału w stosunkowo niewielkiej ilości przedostają się do otoczenia. Wyroby „twarde” są odporne na destrukcję, a duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska i zagrożenia zdrowia ludzkiego występuje przy ich obróbce mechanicznej (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych.

Do tej klasy wyrobów zaliczane są między innymi:

- powszechnie stosowane płyty azbestowo-cementowe faliste,
- płyty „karo”,
- płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym,
- rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych.

Azbest znalazł bardzo szerokie zastosowanie w różnego rodzaju technologiach przemysłowych, budownictwie, energetyce, transporcie w postaci ponad 3000 wyrobów.

W Polsce największe ilości azbestu zużywano w różnych procesach produkcyjnych w latach 70-tych – około 100 tys. Mg rocznie, natomiast w latach 80-tych ilość zużywanych wyrobów zmniejszyła się do około 60 tys. Mg, a na początku lat 90-tych do 30 tys. Mg.

Budownictwo

Najwięcej wyrobów azbestowych wykorzystano w budownictwie i do produkcji materiałów budowlanych - około 85% z całości wytworzonych wyrobów. Z szacunkowych ocen wynika, że w Polsce na dachach i fasadach budynków znajduje się obecnie ok. 1,35 miliarda m² płyt azbestowo-cementowych co daje blisko 15 mln Mg. Innym rodzajem wyrobów azbestowych stosowanych w budownictwie zarówno mieszkalnym jak i przemysłowym są rury azbestowo-cementowe, których ilość szacuje się na około 600 tys. ton. Z danych przytaczanych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” wynikało, że największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w województwie mazowieckim i lubelskim (powyżej 2 mln ton) natomiast najmniejsze w województwach opolskim i lubuskim (poniżej 0,5 mln ton).

Energetyka

W przemyśle energetycznym wyroby zawierające azbest szacuje się na około 300 tys. ton, a stosowano je w:

- kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym),
- chłodniach kominowych (płyty azbestowo-cementowe w zraszalnikach i w obudowie wewnętrznej chłodni),
- chłodniach wentylatorowych w obudowie wewnętrznej chłodni oraz w rurach odprowadzających parę,
- zraszalnikach itp. (w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego),
- w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe).

Transport

Azbest stosowano do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach kolejowych jako: maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielni elektrycznych, w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicę, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych

– sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest również w przemyśle lotniczym i stoczniovym, np. na statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień.

Przemysł chemiczny

Z azbestu wykonane są przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru oraz azbest występuje w hutach szkła (np. w wałach ciągnących).

Azbest stwarza zagrożenie dla życia ludzkiego w momencie, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest poprzez łamanie, kruszenie, cięcie czy szlifowanie. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które poprzez układ oddechowy przedostają się do płuc przyczyniając się do następujących chorób: pylicy płuc (azbestozy), raka płuca i znacznie rzadziej międzybłoniaka. Możliwe są także nowotwory o innej lokalizacji. Dla pylicy płuc i raka płuca udowodniono zależność między skutkiem zdrowotnym a dawką kumulowaną pyłu; w przypadku obydwu schorzeń udowodniono wzrost ryzyka u nałogowych palaczy tytoniu.

Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, ale też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych.

Narażenie zawodowe na azbest może w Polsce występować:

- w zakładach, które uzyskały tymczasową zgodę na produkcję wyrobów zawierających azbest, określaną corocznie w drodze rozporządzenia ministra gospodarki,
- podczas usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w wielu gałęziach przemysłowych, w tym w budownictwie, w stoczniach, w przemyśle maszynowym, samochodowym, hutniczym, itd.

Brak danych o minimalnej ilości azbestu, która wywołuje choroby. Wiadomo, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Objawy chorobowe w postaci bólu w klatce piersiowej, silnego kaszlu, i duszności mogą występować nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym.

4. Obowiązujące w Polsce akty prawne dotyczące azbestu oraz ochrony przed jego szkodliwością

4.1. Uregulowania prawne użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Azbest, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, zaliczany jest do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i dlatego powinien być wykorzystywany, przemieszczany i eliminowany przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności. Instalacje lub urządzenia, w których był lub jest wykorzystywany azbest, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione. Ustawa nakłada na wykorzystującego wyroby zawierające azbest, obowiązek sukcesywnej eliminacji i obowiązek dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania oraz obowiązek przedkładania marszałkowi województwa okresowych informacji o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania.

W przypadku osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami ustawa nakłada obowiązek przedłożenia informacji o rodzaju, ilościach i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest (budynki mieszkalne, obiekty użytkowe, gospodarcze i inne) w formie uproszczonej odpowiednio do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta do 31 stycznia każdego roku.

Ustawa nakłada także na wójta, burmistrza, prezydenta miasta obowiązek przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania m. in. azbestu (wyrobów zawierających azbest) raz na rok, do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

4.2. Akty prawne regulujące szczegółowo użytkowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest

Do głównych aktów prawnych regulujących szczegółowe wymagania i zasady użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest należą:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz.1243 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz.150 ze zm.);

3. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, ze zm.);
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623 ze zm.);
5. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2004 Nr 3, poz. 20 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 227, poz. 1367 ze zm.);
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31);
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 ze zm.);
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824);
10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217 poz. 1833 ze zm.);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033);
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 Nr 112, poz. 1206);
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2010 r. Nr 249, poz. 1673);

14. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z 15.03.2010 r.;
15. Dyrektywa Rady Unii Europejskiej z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987) ze zm.;
16. Dyrektywa Rady Unii Europejskiej 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. U. L 257 z 10.10.1996) ze zm.

5. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Warunkiem bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena jego stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

5.1. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości

Właściciel lub zarządca nieruchomości przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest zobowiązany jest do:

- 1) kontroli wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- 2) sporządzenia oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- 3) usuwania wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- 4) sporządzania (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- 5) przeglądu i oznakowania, w sposób przewidziany przez prawo miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,

- 6) sporządzenia inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- 7) zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno – budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi,
- 8) sporządzenia i przedłożenia marszałkowi województwa – dot. przedsiębiorców lub wójtowi gminy – dot. osób fizycznych nie będącymi przedsiębiorcami corocznej aktualizacji informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania (**załącznik Nr 1**) po wcześniejszym dokonaniu oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (**załącznik Nr 2**).

5.2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów:

- 1) identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez uprawnione laboratorium. Do identyfikacji azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach jest zobowiązany wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium;
- 2) zgłoszenie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno – budowlanej;
- 3) uzyskanie od wykonawcy prac, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywanie go przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Istotnym elementem funkcjonowania Programu będzie zgłaszanie przez mieszkańców do Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna każdorazowego zamiaru i samego usuwania wyrobów zawierających azbest. Przekazanie informacji o ilości usuniętych wyrobach umożliwi wprowadzenie zmian do Bazy Azbestowej, zawierającej dane o gminie Wieczfnia Kościelna.

5.3. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem azbestu oraz postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Przepisy w sposób jednoznaczny nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Biorąc jednak pod uwagę obowiązki, jakie postawiono przed wykonawcą tych prac należy wnioskować, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka:

- 1) posiadająca zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne,
- 2) posiadająca odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac,
- 3) zatrudniająca pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu materiałów zawierających azbest.

Wykonawcy prac polegających na demontażu elementów azbestowych jako wytwórcy odpadów niebezpiecznych, przed przystąpieniem do wykonywania prac, zobowiązani są do:

- 1) uzyskania odpowiednio zezwolenia, pozwolenia, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia organowi informacji o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi;
- 2) przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- 3) pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne;
- 4) opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan prac zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach;
- 5) przed przystąpieniem do prac, w terminie co najmniej 7 dni, wykonawca jest zobowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgłoszenie zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach.

Informacje, które powinien zawierać szczegółowy plan prac usuwania wyrobów azbestowych oraz zgłoszenie organowi nadzoru budowlanego, okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 ze zm.).

Przed przystąpieniem do prac polegających na demontażu elementów zawierających azbest wykonawca jest zobowiązany odpowiednio przygotować miejsce prowadzenia prac m.in. poprzez:

- 1) odizolowanie obszaru prac od otoczenia poprzez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon;
- 3) umieszczenie w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Uwaga zawiera azbest” bądź „Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem”;
- 4) przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Wszystkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić w taki sposób, aby uniemożliwić emisję azbestu do środowiska oraz zminimalizować pylenie. Aby to osiągnąć:

- 1) wyroby azbestowe przed ich usuwaniem lub demontażem powinny być nawilżone wodą i utrzymywane w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- 2) wyroby (płyty, kształtki, rury) należy demontować w całości, unikając destrukcji mechanicznej (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- 3) do odspajania materiałów trwale związanych z podłożem należy używać wyłącznie ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- 4) w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy należy prowadzić kontrolny monitoring powietrza;

- 5) codziennie zabezpieczać zdemontowane wyroby i odpady zawierające azbest i magazynować je na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu;
- 6) usunięte wyroby azbestowe ($>1000 \text{ kg/m}^3$ tj. płyty i części płyt azbestowo – cementowych) należy pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 2 mm;
- 7) przed opakowaniem pyły azbestowe, wyroby i odpady wyrobów azbestowych miękkich ($<1000 \text{ kg/m}^3$) należy zestalić przy użyciu cementu;
- 8) opakowania z odpadami powinny być szczelnie zamknięte i oznakowane w sposób trwały.

Po zakończeniu prac polegających na demontażu elementów azbestowych należy oczyścić teren robót i jego otoczenie. Prace porządkowe należy wykonywać starannie stosując metody uniemożliwiające emisję pyłu azbestu do środowiska przez zastosowanie urządzeń filtracyjno – wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro.

Po wykonaniu prac wykonawca jest zobowiązany do przedstawienia zleceniodawcy (właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości) pisemnego oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

Odpady powstające podczas usuwania wyrobów z azbestem powinny być hermetyzowane w miejscu powstawania tj. w strefie pracy. Sposób pakowania wyrobów i odpadowych wyrobów zawierających azbest uzależniony jest od ich rodzaju i postaci fizycznej oraz spełnić musi podstawowy warunek jakim jest eliminacja możliwości emisji włókien azbestowych do powietrza. Materiały zawierające azbest powinny być utrzymane w czasie pakowania w stanie wilgotnym i umieszczane w opakowaniach przeznaczonych do ostatecznego składowania. Pyły i kawałki płyt azbestowo cementowych tzn. wyroby o gęstości powyżej 1000 kg/m^3 powinny być pakowane w folię polietylenową, po czym trwale wiązane z paletą. Odpady w postaci usuniętych rur azbestowo-cementowych należy pakować w rękaw z folii polietylenowej. Pył azbestowy z urządzeń odpylających, drobne odpady z wyrobów azbestowo – cementowych oraz odpady „miękkie” należy umieszczać w workach z folii polietylenowej. Worki zamknięte przez zgrzewanie lub zalepione taśmą samoprzylepną umieszcza się w opakowaniach kontenerowych typu „big – bag” wykonanych z tkanin z tworzyw sztucznych. Odpady tego typu mogą być również zestalane cementem w miejscu

powstawania. Po utwardzeniu uzyskane bloczki pakowane są w folię i umieszczane w kontenerze transportowym. Odpady o ostrych krawędziach np. części metalowe fragmenty konstrukcji należy pakować w pudła, a następnie umieścić w workach z folii polietylenowej lub owinąć folią. Wszystkie opakowania z odpadami azbestowymi powinny być oznakowane międzynarodowym znakiem ostrzegawczym umieszczanym na wyrobach i odpadach zawierających azbest (**załącznik Nr 3**).

Przedsiębiorca, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest zobowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Do przedsiębiorcy prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania przesyłki z odpadami w pojeździe.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania tego typu odpadów. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Odpady zawierające azbest nie mogą być poddawane odzyskowi i z tego względu jedynym sposobem ich unieszkodliwiania jest składowanie. Dopuszcza się jednak przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych zapewniających takie przekształcenie włókien azbestu, aby nie stwarzały one zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi oraz dla środowiska. Jeżeli jednak odpady powstałe po procesie przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych nadal zawierają włókna azbestu, podlegają unieszkodliwieniu przez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych.

Zasady składowania tych odpadów regulowane są ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Szczegółowe przepisy zawarte są w stanowiącym akt wykonawczy do wymienionej ustawy, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk (Dz. U. z 2003 r., Nr 61, poz. 549 ze zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem odpady zawierające azbest należy deponować na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do tego celu lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów niebezpiecznych mogących przyjmować również inne odpady niebezpieczne oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione są warunki techniczne do bezpiecznego składowania tych odpadów.

Odpady pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej mogą być deponowane na składowiskach urządzonych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed rozsypywaniem. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w izolacji od innych, a miejsce składowania musi być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska.

Powierzchnia składowiska odpadów powinna być zabezpieczana przed emisją pyłów poprzez przykrycie folią lub warstwą gruntu każdorazowo po złożeniu odpadów. Składowanie odpadów zawierających azbest powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko należy wypełnić ziemią do poziomu terenu. Dno składowiska powinno być usytuowane w odległości nie mniejszej niż jeden metr od maksymalnego poziomu górnego zwierciadła wód podziemnych. Składowisko powinno posiadać ogrodzenie i stały nadzór w okresie eksploatacji.

Teren składowiska, którego eksploatacja została zakończona powinien podlegać okresowej kontroli stanu powierzchni, na której nie dopuszcza się wykonywania wykopów, instalacji podziemnych, naziemnych oraz budynków. Zarządzający składowiskiem zobowiązany jest do ewidencjonowania rodzaju i ilości odpadów umieszczonych na składowisku odpadów oraz czasu ich składowania.

5.4. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest powinny być deponowane wyłącznie na składowiskach przeznaczonych do tego rodzaju odpadów lub na wydzielonych częściach składowiska odpadów niebezpiecznych. Ilość składowisk, na których mogą być deponowane odpady zawierające azbest, mimo ciągłego ich przyrostu w ostatnim okresie, jest niewspółmierna do potrzeb. W kraju istnieje aktualnie niewiele obiektów przyjmujących odpady z azbestem, które wymieniono poniżej:

woj. dolnośląskie

- Składowisko Odpadów Przemysłowych, ul. Górnicza 1, 58-303 Wałbrzych zarządzane przez Mo-BRUK J. Mokrzycki Sp. K. 33-322. Korzenna 214,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie zarządzane przez Gminę Trzebnica, Pl. Piłsudskiego 1, 55-100 Trzebnica
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., ul. Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice

woj. kujawsko-pomorskie

- Składowisko Odpadów ECO-POL Sp. z o.o. Małociechowo, 86-120 Pruszcz zarządzane przez ECO-POL Sp. z o.o., ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz

woj. lubelskie

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych, Poniatowa Wieś, 24-320 Poniatowa zarządzane przez Przeds. Gosp. Kom. Sp. z o.o. ul. Młodzieżowa 4, 24-320 Poniatowa oraz przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A., ul. Kuźnicza 15, 21-045 Świdnik,
- Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II (kwatery odpadów azbestowych), Kraśnik zarządzane przez WOD-BUD Sp. z o.o., ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik
- Składowisko Odpadów Azbestowych w Srebrzyszczu, gm. Chełm, Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Ks. Piotra Skargi 11, 22-100 Chełm

woj. lubuskie

- Składowisko odpadów zawierających azbest, ul. Małyszyńska 180, Chróścik, gm. Gorzów Wlkp. zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Teatralna 49, 66-400 Gorzów Wlkp.

woj. łódzkie

- składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce, gm. Radomsko, zarządzane przez TRANSPORT METALURGIA Sp. z o.o., ul. Reymonta 62,

woj. małopolskie

- Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. w Tarnowie, ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów

woj. mazowieckie

- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rachocinie, gm. Sierpc, zarządzane przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, ul. Traugutta 33, 09-200 Sierpc

woj. podkarpackie

- Składowisko Odpadów w Młynach, Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341, 37-550 Radymno

woj. pomorskie

- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Gliwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn

woj. śląskie

- Składowisko odpadów CONFICO-POLAND Sp. z o.o., ul. Dębiny 36, Jastrzębie Zdrój, zarządzane przez CONFICO-POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice

woj. świętokrzyskie

- Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. Dobrów 8, 28-142 Tuczępy

woj. warmińsko-mazurskie

- Kwatera na odpady niebezpieczne, Półwieś, gm. Zalewo, zarządzana przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. 3-go Maja 8, 14-100 Ostróda
- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg

woj. wielkopolskie

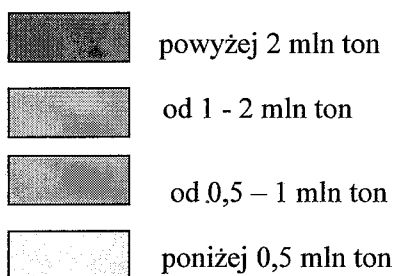
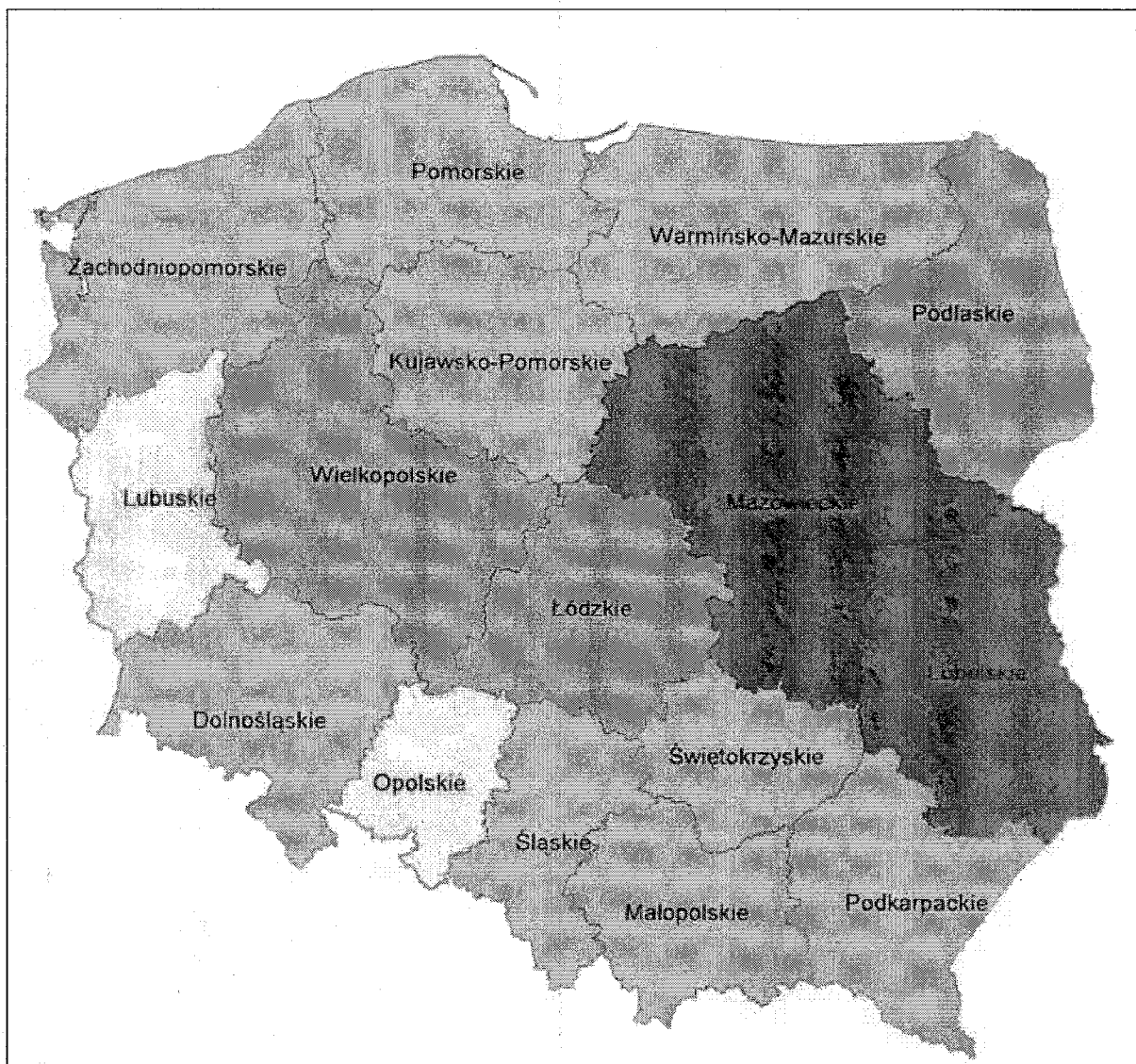
- składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie, zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Sulańska 11, Konin

woj. zachodniopomorskie

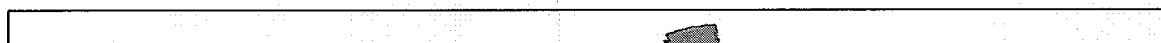
- Zakład Odzysku Odpadów, ul. Lubuszan 80, 76-004 Sianów, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Koszalinie, ul. Komunalna 5, 75-724 Koszalin
- EKO-MYŚL Sp. z o.o., Dalsze 36 gm. Myślibórz

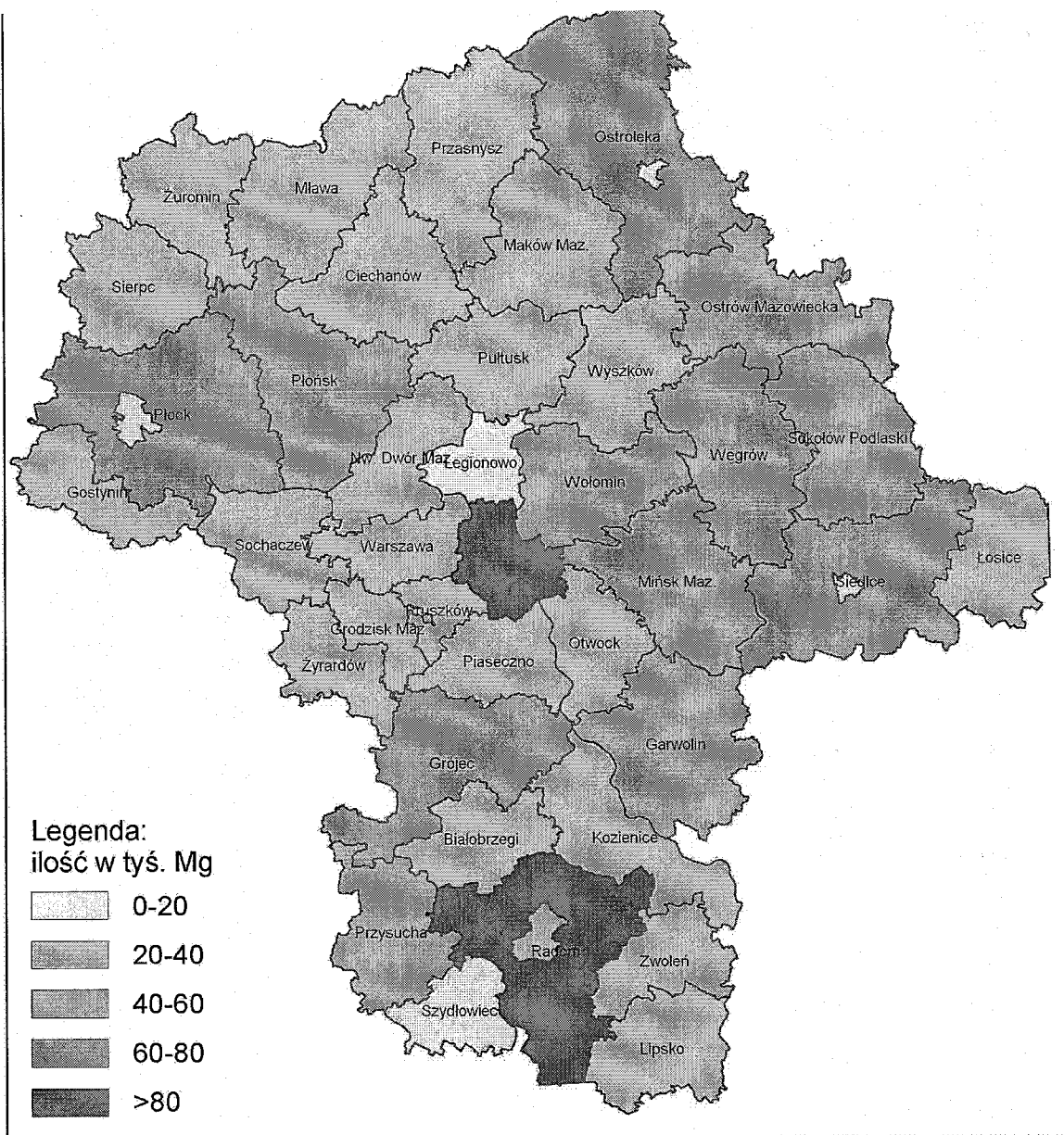
Największe nagromadzenie wyrobów azbestowych w kraju występuje m.in. na terenie województwa mazowieckiego. Tymczasem na Mazowszu funkcjonuje jedno składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest znajdujące się w Rachocinie w powiecie sierpeckim.

IŁOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W UKŁADZIE WOJEWÓDZKIM

**IŁOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
W UKŁADZIE POWIATOWYM**

5.5. Odpowiedzialność prawna

Zgodnie z zapisami tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j. t. Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) w przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie przewiduje się odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

6. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna.

6.1. Określenie szacunkowej ilości azbestu

Dane o ilości i miejscu występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna uzyskano na podstawie spisu z natury w terenie, w miejscach występowania wyrobów zawierających azbest. Spis został przeprowadzony w okresie lipiec-sierpień 2012 r., a informacje uzupełniające zebrano we wrześniu br.

Z powyższych ustaleń wynika, że łącznie na terenie Gminy znajduje się około 333 tys. m² wyrobów zawierających azbest. Wyroby, stanowiące materiał okrywający dachy budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych, gospodarczych, garaży oraz obiektów prowadzenia działalności gospodarczej, występują we wszystkich miejscowościach gminy. Są to w przeważającej części płyty azbestowo-cementowe faliste, rzadziej płyty płaskie, często potocznie zwane „eternitem”. Nazwa ta jest używana w dalszej części Programu jako równoznaczna i zamienna dla płyt azbestowo-cementowych.

Podczas inwentaryzacji nie stwierdzono występowania na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna innych wyrobów zawierających azbest niż płyty eternitowe.

Ze spisu wynika, że na działkach osób fizycznych oraz innych kwalifikowanych jako osoby prawne (nie prowadzące działalności gospodarczej) znajduje się **325 688 m²** wyrobów azbestowych. Na działkach podmiotów gospodarczych zinwentaryzowano **7 628 m²**

wyrobów zawierających azbest. Łącznie na terenie gminy występuje **333 316 m²** tych wyrobów. W analizie posłużono się działkami, a nie posesjami gdyż często występują sytuacje, w których właściciel posesji posiada nieruchomości (działki) położone poza obrębem tych posesji.

Spośród **325 688 m²** wyrobów zawierających azbest (płyt azbestowo-cementowych) na nieruchomościach osób fizycznych i osób prawnych na terenie gminy Wieczfnia Kościelna:

- **324 433 m²** (99,61 %) znajduje się na działkach osób fizycznych,
- **741 m²** (0,23 %) znajduje się na 4 działkach będących w zasobach Gminy Wieczfnia Kościelna,
- **514 m²** (0,16 %) znajduje się na 4 działkach będących w zasobach Państwowego Funduszu Ziemi.

Na terenie Gminy nie ma nieruchomości będących własnością Polskich Kolei Państwowych i Ministerstwa Obrony Narodowej.

Z **325 688 m²** wyrobów zawierających azbest:

- **81 083 m²** pochodzi z dachów budynków mieszkalnych (24,90 %),
- **244 605 m²** z dachów budynków gospodarczych (75,10 %).

Wśród płyt azbestowo-cementowych przeważają płyty faliste, dużo mniej występuje płyt płaskich. Na posesjach osób fizycznych i w zasobach ww. wymienionych jednostek (Gmina, PFZ), płyty płaskie występują na 17 działkach w ilości 2 590 m². Stanowi to 0,80 % wszystkich występujących płyt. Praktycznie w 100 % płyty pełnią rolę pokryć dachowych budynków.

W skład Gminy wchodzi 24 sołectwa, stąd średnia ilość wyrobów azbestowych przypadających na jedno sołectwo wynosi:

$$325\,688\text{ m}^2 : 24 = 13\,570\text{ m}^2$$

Na terenie Gminy jest 1069 gospodarstw domowych, stąd średnia ilość wyrobów azbestowych przypadających na jedno gospodarstwo wynosi:

$$325\,688\text{ m}^2 : 1069 = 305\text{ m}^2$$

Gminę zamieszkuje 4188 osób, stąd średnia ilość wyrobów azbestowych przypadających na jedną osobę wynosi:

$$325\,688\text{ m}^2 : 4188 = 78\text{ m}^2.$$

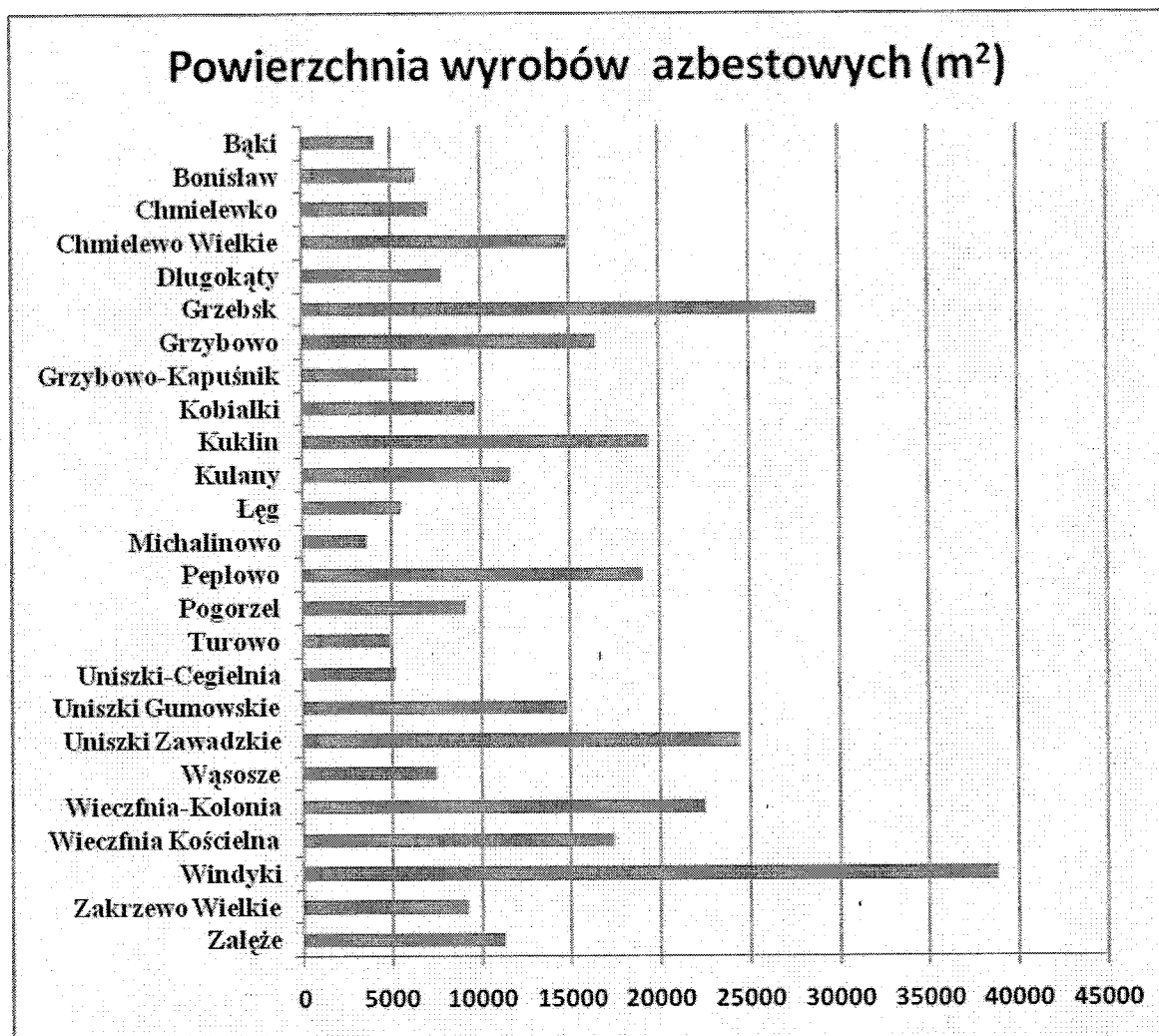
Gmina posiada powierzchnię 119,8 km², stąd ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 km² wynosi:

$$325\,688\text{ m}^2 : 119,8\text{ km}^2 = 2719\text{ m}^2/\text{km}^2.$$

Po przeliczeniu pozyskanych danych, biorąc pod uwagę, iż 1 m² płyt azbestowych daje ciężar ok. 11 kg, na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna znajduje się na obiektach osób fizycznych i innych jednostek w przybliżeniu **3583 Mg** wyrobów zawierających azbest.

Tabela 1. Inwentaryzacja azbestu na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna, posesje osób fizycznych, Gminy i PFZ powierzchnia wyrobów zawierających azbest (stan na 31.08.2012r.)

Lp.	Miejscowość	Budynki mieszkalne (m ²)	Budynki gospodarcze (m ²)	Łącznie (m ²)
1	Bąki	872	3193	4065
2	Bonisław	1111	5287	6398
3	Chmielewko	1694	5432	7126
4	Chmielewo Wielkie	3750	11115	14865
5	Długokąty	2485	5363	7848
6	Grzebsk	5214	23554	28768
7	Grzybowo	3729	12739	16468
8	Grzybowo-Kapuśnik	355	6117	6472
9	Kobiałki	2696	6971	9667
10	Kuklin	6603	12781	19384
11	Kulany	2914	8732	11646
12	Łęg	784	4769	5553
13	Michalinowo	910	2694	3604
14	Peplowo	4447	14543	18990
15	Pogorzel	2414	6722	9136
16	Turowo	839	4018	4857
17	Uniszki-Cegielnia	1875	3297	5172
18	Uniszki Gumowskie	3287	11487	14774
19	Uniszki Zawadzkie	8787	15587	24374
20	Wąsosze	1580	5850	7430
21	Wieczfnia-Kolonia	3776	18711	22487
22	Wieczfnia Kościelna	5819	11518	17337
23	Windyki	10280	28552	38832
24	Zakrzewo Wielkie	2728	6455	9183
25	Załęże	2134	9118	11252
	Razem	81083	244605	325688

Zróżnicowanie ilości występujących wyrobów azbestowo-cementowych na działkach osób fizycznych i prawnych Gminy Wieczfnia Kościelna jest dosyć duże. Wynika to m. in. z wielkości poszczególnych miejscowości, liczby budynków mieszkalnych i gospodarczych na działkach oraz szczególnych sytuacji indywidualnych. Wśród zabudowy przeważają budynki jednorodzinne i towarzyszące im często zabudowania gospodarcze. Najczęstszymi przypadkami są sytuacje, w których płyty azbestowo-cementowe występują zarówno na budynku mieszkalnym jak i gospodarczym. Nieco mniej jest przypadków, w których eternit znajduje się na obiektach gospodarczych właścicieli posesji a nie ma go na budynku mieszkalnym. Najmniej liczne są sytuacje, kiedy płyty azbestowo-cementowe występują tylko na budynku mieszkalnym.

Powierzchnię pokryć dachowych zawierających azbest liczono, jako odpowiedni iloczyn arkuszy w pionie i poziomie lub powierzchnia pokrycia razy wskaźnik uwzględniający zakładanie się arkuszy za siebie, przyjęty na poziomie 1,32.

Na podstawie przeprowadzonego spisu stwierdzono, że najwięcej płyt azbestowo-cementowych występuje w miejscowościach: Windyki (38 832 m²), Grzebsk (28 768 m²), Uniszki Zawadzkie (24 374 m²) i Wieczfnia Kolonia (22 487 m²). Najmniejsze ilości płyt stwierdzono w miejscowościach: Michalinowo (3 604 m²), Bąki (4 065 m²), Turowo (4 857 m²), Uniszki-Cegielnia (5 172 m²) i Łęg (5 553 m²). Oczywiście mniejsze ilości płyt wiążą się ściśle z ilością budynków mieszkalnych i gospodarczych w miejscowościach.

Ilość działek geodezyjnych, na których występują płyty azbestowo-cementowe w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowana, podobnie jak ilość płyt wyrażona w m². Jak już wcześniej wspomniano, posłużono się działkami geodezyjnymi, ponieważ często posesje położone są na kilku działkach, występują także miejsca z budynkami pokrytymi płytami eternitowymi poza posesjami z nadanymi numerami posesji. Najmniejszą ilość działek, na których występują budynki z płytami azbestowo-cementowymi stwierdzono w miejscowościach: Grzybowo-Kapuśnik (7 działek geodezyjnych), Bąki i Turowo (po 8), a następnie Bonisław, Chmielewko, Michalinowo (po 15) oraz Łęg i Wąsosze (po 18). Największa ilość działek z budynkami pokrytymi płytami z azbestem występuje odpowiednio: w Uniszkach Zawadzkich (111 działek), Windykach (106 działek) oraz Kuklinie (86 działek). W pozostałych miejscowościach przedmiotowa ilość działek zawiera się w granicach od 23 (Długokąty) do 63 (Wieczfnia Kościelna).

Najmniejsze ilości płyt występujące na pojedynczej działce to kilkadziesiąt metrów kwadratowych. Stan taki stwierdzono w przeważającej większości miejscowości gminy. Przykłady takiej sytuacji występują, np. w Grzybowie (20 m²), Bonisławiu, Załężu i Uniszkach Zawadzkich (27 m²), a także Peplowie, Uniszkach Gumowskich i Wieczfnia Kościelnej (30 m²). Największe ilości płyt na jednej działce stwierdzono w Wieczfnia-Kolonii (12212 m²), Grzebsku (8324 m²), a poza tym w 9 miejscowościach odpowiednia ilość płyt wyniosła w granicach od 1143 m² do 1690 m². Najmniejsza maksymalna ilość płyt na pojedynczej działce została stwierdzona w Michalinowie i wyniosła 490 m². Z przedstawionych danych widać znaczne zróżnicowanie ilości płyt występujących na poszczególnych działkach w miejscowościach Gminy Wieczfnia Kościelna.

Stan płyt azbestowo-cementowych jest ogólnie zadowalający. Tylko w kilku przypadkach niezbędne byłoby usunięcie płyt w najbliższym możliwym czasie lub coroczne monitorowanie ich stanu. W momencie dokonywania spisu z natury tylko na 3 działkach stwierdzono występowanie wyrobów azbestowo-cementowych o I stopniu pilności, w ilości 483 m² (0,15 %) całości płyt na działkach osób fizycznych, gminnych i PFZ); na budynku mieszkalnym - 160 m² i na budynkach gospodarczych - 323 m². I stopień pilności oznacza natychmiastową potrzebę usunięcia wyrobów. Na 20 działkach na terenie Gminy stwierdzono 5 102 m² (1,57 %) całości płyt na działkach osób fizycznych, gminnych i PFZ); na budynkach mieszkalnych - 1980 m² i na budynkach gospodarczych - 3122 m², płyt azbestowo-cementowych o II stopniu pilności. II stopień oznacza konieczność sprawdzenia stanu tych wyrobów w ciągu roku. Pozostałe wyroby zawierające azbest można zakwalifikować do III stopnia pilności, oznaczającego kolejną ich ocenę za 5 lat. Część mieszkańców Gminy pokryło płyty eternitowe farbą, co w pewnym stopniu przedłuża ich trwałość.

Z informacji uzyskanych w terenie wynika, że jest spore zainteresowanie wśród mieszkańców możliwością wymiany posiadanego materiału na dachach obiektów z płyt azbestowo-cementowych na inne - bezazbestowe. Część społeczeństwa zwracała jednak uwagę na wysokie koszty związane z wymianą okrywy dachowej na bardziej ekologiczną.

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, na których występują wyroby zawierające azbest dostępny jest w **Referacie Gospodarki Komunalnej i Inwestycji Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna.**

Dane o wyrobach zawierających azbest z uwzględnieniem numerów działek i obrębów dla Gminy Wieczfnia Kościelna zostały wprowadzone do centralnej Bazy Azbestowej.

Przyjęcie i realizacja niniejszego Programu umożliwi kontrolę bieżącego stanu i usuwania azbestu z poszczególnych działek.

Wyroby azbestowe występujące na posesjach podmiotów gospodarczych.

Na 7 posesjach podmiotów gospodarczych zinwentaryzowano występowanie 7 628 m² wyrobów zawierających azbest, co stanowi nieco ponad 2 % całej ilości wyspecyfikowanych wyrobów na terenie gminy Wieczfnia Kościelna. Wyroby te stanowią płyty faliste okrywające dachy budynków użytkowanych na potrzeby prowadzenia

działalności gospodarczej. Usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na posesjach podmiotów gospodarczych pozostaje w gestii tych podmiotów. Jest to nieco inaczej niż w przypadku tych wyrobów na posesjach osób fizycznych i prawnych nie prowadzących działalności gospodarczej, przy usuwaniu których ww. osoby mogą uzyskać pełniejsze wsparcie organizacyjne Gminy. Stąd kwestia występowania wyrobów zawierających azbest na posesjach podmiotów gospodarczych została w Programie tylko zasygnalizowana. Oczywiście właściciele tych podmiotów posiadający wyroby azbestowe mogą skorzystać z wybranych informacji zawartych w niniejszym Programie. Podmioty gospodarcze mogą występować samodzielnie i bezpośrednio do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska o pomoc finansową w usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest. Stan wyrobów na działkach ww. podmiotów jest zadowalający kwalifikujący praktycznie do III stopnia pilności (sprawdzenie stanu za 5 lat).

Tabela 2. Inwentaryzacja azbestu na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna, posesje podmiotów gospodarczych (stan na 31.08.2012 r.)

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia wyrobów azbestowych (m ²)
1	Chmielewo Wielkie	234
2	Kuklin	120
3	Uniszki-Cegielnia	868
4	Uniszki Zawadzkie	5 386
5	Wieczfnia-Kolonia	579
6	Załęże	441
	Razem	7 628

6.2. Finansowe aspekty realizacji programu

Założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie odbywać się w latach 2012 – 2032. W tym czasie Gmina Wieczfnia Kościelna przewiduje możliwość wsparcia mieszkańców w usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Wsparcie dotyczyć będzie całkowitego lub częściowego sfinansowania kosztów: demontażu, zabezpieczenia, transportu i unieszkodliwienia tych wyrobów. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków

pozyskanych z funduszy zewnętrznych np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informacje od kilku firm posiadających zezwolenie na wytwarzanie tego typu odpadów.

Pod uwagę wzięta została cena demontażu azbestu, pakowanie, transport i utylizacja na składowisku. Ze względu na brak w powiecie odpowiedniego składowiska dla odpadów azbestowych firmy prowadzące działalność związaną z usuwaniem odpadów azbestowych zmuszone są wywozić te problemowe odpady na odległe składowiska.

Opłaty za usunięcie płyt azbestowo-cementowych zależą od kilku czynników, m.in. ilości jednorazowo usuwanych płyt, wysokości budynku, jednostki koordynującej zadanie. Dlatego będą one ustalane indywidualnie z firmą, która będzie to zadanie realizowała.

Średni koszt usunięcia 1m² płyty cementowo-azbestowej wynosi ok. **15 zł brutto**. Na kwotę tę składa się:

- cena demontażu, zapakowania płyt: **6 zł/m²**
- transport: **4 zł/m²**
- utylizacja na składowisku: **5 zł/m²**

Przy utylizacji dużych ilości azbestu cena podlega negocjacji.

Cena demontażu uzależniona jest również od wysokości budynku, gdyż przy zabudowie wysokiej konieczne jest rozstawienie rusztowań, co także wiąże się z dodatkowymi kosztami.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest, przy przyjęciu jednostkowych kosztów wykonania usługi wynoszącej 15 zł brutto za demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 m² płyt eternitu będą wynosiły:

$$325\,688\text{ m}^2 \times 15\text{ zł/m}^2 = 4.885.320\text{ zł.}$$

Biorąc pod uwagę, że realizacja programu potrwa jeszcze 20 lat, to należy przyjąć, iż rocznie powinno być usuwane około 16284 m² tj. ok. 179,128 Mg pokryć dachowych. Przy tych założeniach średni roczny koszt realizacji programu może wynosić:

$$16284\text{ m}^2 \times 15\text{ zł/m}^2 = 244.260\text{ zł}$$

Prawdopodobnie nasilenie usuwania wyrobów zawierających azbest nastąpi w końcowym etapie ustalonego czasu na ich usunięcie tj. około 2032 r.

Zmiana ustawy o odpadach spowodowała, że dotychczasowe zezwolenia na wytworzenie odpadów wydawane przez Starostów na teren danego powiatu zastąpiono decyzjami na świadczenie usług związanych z wytworzeniem odpadów wydawanymi przez Marszałków Województw. Zezwolenia obowiązują na terenie całego kraju. Ponadto rozszerzenie działalności firm świadczących usługi w zakresie odbioru odpadów, w tym azbestowo-cementowych, spowodowało, że często się zdarza, gdy firma dalej oddalona od miejsca wytworzenia odpadu jest w stanie go odebrać taniej niż firma mająca siedzibę w danym powiecie czy też województwie. Stąd rozpatrywanie odległości do najbliższego położonego składowiska wyrobów zawierających azbest, w kontekście kosztów unieszkodliwiania, jest niezasadne.

7. Założenia programu

Realizacja „Programu” będzie procesem długofalowym ze względu na ograniczone możliwości finansowe zarówno samorządu jak i mieszkańców. Jego realizacja będzie zgodna z przyjętym celem i przebiegać będzie poprzez spełnienie następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, uaktualniana corocznie

Podstawą dla opracowania „Programu” była przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i stworzenie bazy danych o ich lokalizacji. Baza danych będzie uaktualniana corocznie poprzez usuwanie danych o wyrobach azbestowo-cementowych zdjętych z budynków na danej działce. Wykreślane będą z bazy gospodarstwa, które w danym roku usunęły całkowicie azbest ze swoich obiektów.

2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania

System edukacji realizowany będzie poprzez utworzenie zakładki tematycznej na stronie internetowej Gminy, która będzie zawierała:

- akty prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- informacje o zagrożeniu, jakie niesie ze sobą azbest,
- bieżące informacje o działaniach Gminy podjętych w celu zlikwidowania azbestu; na stronie internetowej, na tablicy ogłoszeń, na zebraniach wiejskich oraz przez sołtysów,

- wzory wniosków na dofinansowanie demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest,
- wzór / druk informacji w sprawie wyrobów zawierających azbest.

3. Podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych można podzielić na trzy grupy:

- publiczne – np. pochodzące z budżetu państwa, gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno – publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

W Polsce najczęstszymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są:

- fundusze własne inwestorów,
- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy unijne.

1) Środki z budżetu państwa

Planowane wydatki z budżetu państwa w okresie do 2032 roku ograniczone zostały do czterech zadań:

- ✓ wydatki na finansowanie działalności Głównego Koordynatora określone w krajowym „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”,
- ✓ wydatki na działalność informacyjno – popularyzacyjną w mediach dotyczącą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania, a także informacji o szkodliwości azbestu i sposobów chronienia przed narażeniem na jego emisję,
- ✓ wydatki na opracowanie (lub udział) terenowych planów ochrony przed szkodliwością azbestu i programów usuwania wyrobów zawierających azbest, a także szkolenia

- pracowników administracji publicznej (szczególnie centralnego i wojewódzkiego) w zakresie szczegółowych przepisów i procedur dotyczących azbestu,
- ✓ wydatki na opracowanie programów zdrowotnych i utworzenie ośrodka oceny ryzyka.

2) Środki z funduszy ochrony środowiska

Fundusze ekologiczne są najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływa na to: ilość środków finansowych jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcom oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu. Bliskość funduszy i ich regionalny charakter (fundusze wojewódzkie) ma także znaczenie dla ich wyróżnienia w gronie inwestorów ekologicznych.

Środki te powstają z opłat za korzystanie ze środowiska, ponoszonych zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 25 poz.150 ze zm.) przez prowadzących działalność gospodarczą. Opłaty te stanowią dochód Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jedną z możliwości wydatkowania tych środków jest ich przeznaczenie na pokrycie kosztów realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu z terytorium kraju, w tym na budowę składowisk odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

a) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW, pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych oraz wpływy z opłat i kar pieniężnych.

b) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Od roku 1993 WFOŚiGW posiadają osobowość prawną co umożliwiło im udzielanie, obok dotacji, także pożyczek preferencyjnych. Rolą **wojewódzkiego funduszu** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem;
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska.

Dochodami WFOŚiGW mogą być także środki z tytułu: posiadania udziałów w spółkach, odsetek od udzielanych pożyczek, emisji obligacji, zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych, zaciągania kredytów, oprocentowania rachunków bankowych i lokat, wpłat z innych funduszy, wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych, świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji, innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

Z WFOŚiGW mogą być przyznane dotacje na usuwanie azbestu, jeżeli zadanie jest realizowane przez:

- samorządy terytorialne,
- celowe związki oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- komunalne jednostki organizacyjne,
- podmioty mające status organizacji pożytku publicznego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie prowadzi nabór wniosków o przyznanie dofinansowania działań z zakresu unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa mazowieckiego. Zadania polegające na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu będą dofinansowane w formie dotacji w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych. Kosztami kwalifikowanymi są:

- a. koszt demontażu płyt azbestowych;
- b. koszt przewiezienia azbestu z miejsca demontażu do miejsca unieszkodliwiania;
- c. koszt unieszkodliwiania azbestu;
- d. koszt zbiórki azbestu.

3) Środki z Unii Europejskiej

Inicjatywy samorządów oraz instytucji publicznych w zakresie gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, mogą być realizowane przy współudziale środków pochodzących z Funduszy Strukturalnych

Środki finansowe mogą być wykorzystane na budowę, modernizację, rekultywację lub likwidację składowisk odpadów, kompleksowy system zagospodarowania odpadów czy remont obiektów użyteczności publicznej (np. z wymianą elementów konstrukcyjnych zawierających azbest) oraz projektów związanych m. in. z modernizacją obiektów użyteczności publicznej, które mogą być powiązane z usuwaniem azbestu.

Programowanie pomocy na lata 2007 - 2013 oraz w perspektywie budżetu na lata 2014 – 2020 przewiduje możliwości pozyskania środków unijnych na projekty związane z mieszkalnictwem. Wprowadzenie w programach operacyjnych działań związanych z ww. projektami może być szansą na pozyskanie środków w formie dotacji na działania związane z bezpiecznym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych.

Również w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) istnieje możliwość sfinansowania kosztów związanych z bezpiecznym usuwaniem azbestu jako części realizowanej operacji, w ramach następujących działań:

- a) działanie: Modernizacja gospodarstw rolnych,
- b) działanie: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- c) działanie: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

4) Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych.

Gmina Wieczfnia Kościelna podejmie starania w celu pozyskania funduszy zewnętrznych na usuwanie, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z:

- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- i innych

Aktualnie podstawową formą uzyskania funduszy na usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierający azbest jest ubieganie się o nie w corocznym naborze wniosków o dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Najbliższy wniosków nabór jest przewidziany na początku 2013 r. W tym celu Gmina zbierze dane o liczbie chętnych na usunięcie wyrobów zawierających azbest z posesji i złoży wniosek do Funduszu. Po ewentualnym pozyskaniu funduszy, wyłoni wykonawcę prac związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest.

W momencie ewentualnego pozyskania funduszy z innych źródeł niż WFOŚiGW kwota przeznaczona na realizację „Programu” ulegnie zwiększeniu przyspieszając proces usuwania azbestu z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna.

4. Pomoc w pozyskiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym i innym posiadaczom zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych oraz płyt elewacyjnych z azbestu

Osoby fizyczne i inni posiadacze zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcy mogą liczyć na dofinansowanie w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych na wymianę pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Urzędu Gminy.

5. Niedopuszczanie do powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest

Działanie realizowane będzie poprzez:

- edukację społeczną w zakresie postępowania z odpadami zawierającymi azbest, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów,

- przeprowadzanie bieżącego monitoringu występowania „dzikich” wysypisk, a w przypadku stwierdzenia wysypisk zawierających odpady azbestowe będą one likwidowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

6. *Monitoring i ocena realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna”.*

Elementem zarządzania „Programem” jest jego systematyczne monitorowanie. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna w kolejnych latach tj.;

- ilość zutylizowanych w danym roku odpadów zawierających azbest,
- ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do likwidacji.

Program będzie realizowany i monitorowany przez pracowników Referatu Gospodarki Komunalnej i Inwestycji Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna przy współpracy z sołtysami i radnymi. Aktualizacja niniejszego Programu będzie następowała celem dostosowania do obowiązującego stanu prawnego i możliwości finansowych i organizacyjnych.

Co 2 lata będzie przedkładany Radzie Gminy raport przedstawiający wyniki realizacji „Programu”.

8. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1.	Szczegółowa inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, uaktualniana corocznie	2012
2.	Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania	2012–2032
3.	Podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,	2012 - 2020
4.	Pomoc w pozyskiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, innym posiadaczom zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych z azbestu	2012– 2020
5.	Kontynuacja działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,	2021– 2032
6.	Kontynuacja pomocy w pozyskiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, innym posiadaczom zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych z azbestu	2021– 2032
7.	Niedopuszczanie do powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest	2012–2032
8.	Monitoring i ocena realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna”	co 2 lata

9. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi w ostatnich latach priorytet w walce z odpadami niebezpiecznymi ze względu na zagrożenie zdrowia ludzi i ochronę środowiska. Okres usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski określono na lata 2003 – 2032.

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna” powstał w ramach działania niezbędnego do realizacji tego zadania. Program dotyczy jednostki terytorialnej, jaką jest gmina.

Gmina Wieczfnia Kościelna położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie mławskim w makroregionie Nizin Północno-Mazowieckich. Obszar gminy wiejskiej to 119,8 km², który podzielony został na 24 sołectwa. Na terenie gminy zamieszkuje 4.188 osób, liczba gospodarstw domowych - 1069. Jest to region typowo rolniczy, w którym użytki rolne stanowią 77,8 % powierzchni (tj. 9.321 ha).

Opracowanie programów usuwania azbestu stanowi jedno z zadań samorządu gminnego określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r. W „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna” zawarto podstawowe informacje na temat azbestu, miejscach zastosowania wyrobów azbestowych oraz jego wpływie na zdrowie człowieka. Wskazano obowiązujące przepisy prawne i wymogi stawiane dla postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Przedstawiono zinventaryzowane szacunkowe ilości wyrobów azbestowych występujących na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna oraz obliczono szacunkowy koszt usunięcia tych wyrobów.

Szacunkową ilość i miejsce występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna uzyskano na podstawie spisu z natury w terenie, w miejscach występowania wyrobów zawierających azbest. Spisu dokonano w okresie lipiec –sierpień 2012 r. Z dokonanych ustaleń wynika, że łącznie na terenie Gminy znajduje się około 333 tys. m² wyrobów zawierających azbest. Wyroby, stanowiące materiał okrywający dachy budynków, występują we wszystkich miejscowościach gminy. Są to w przeważającej części płyty azbestowo-cementowe faliste, rzadziej płyty płaskie, często potocznie zwane eternitem. Podczas inwentaryzacji nie stwierdzono występowania na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna innych wyrobów zawierających azbest niż płyty eternitowe.

Ze spisu wynika, że na działkach osób fizycznych oraz osób prawnych, nie prowadzących działalności gospodarczej znajduje się **325 688 m²** wyrobów azbestowych. Na działkach podmiotów gospodarczych zinwentaryzowano **7 628 m²** wyrobów zawierających azbest. Łącznie na terenie gminy występuje więc **333 316 m²** tych wyrobów. W analizie posłużono się numerami działek, a nie posesji. Często występują sytuacje, w których właściciel posesji posiada nieruchomości (działki) położone poza obrębem tych posesji.

Spośród 325 688 m² wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe) na nieruchomościach osób fizycznych i prawnych na terenie gminy Wieczfnia Kościelna:

- 324 433 m² (99,61 %) znajduje się na działkach osób fizycznych,
- 741 m² (0,23 %) znajduje się na 4 działkach będących w zasobach Gminy Wieczfnia Kościelna,
- 514 m² (0,16 %) znajduje się na 4 działkach będących w zasobach Państwowego Funduszu Ziemi.

Na terenie Gminy nie ma nieruchomości będących własnością Polskich Kolei Państwowych i Ministerstwa Obrony Narodowej.

Z 325 688 m² wyrobów zawierających azbest: 81 083 m² pochodzi z dachów budynków mieszkalnych (24,90 %), natomiast 244 605 m² z dachów budynków gospodarczych (75,10 %).

Wśród płyt azbestowo-cementowych przeważają płyty faliste, dużo mniej występuje płyt płaskich. Na posesjach osób fizycznych i w zasobach ww. jednostek, płyty płaskie występują na 17 działkach w ilości 2 590 m². Stanowi to 0,80 % wszystkich występujących płyt. Praktycznie w 100 % płyty pełnią rolę pokryć dachowych budynków.

Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadających na jedno sołectwo wynosi 13 570 m², na jedno gospodarstwo - 305 m², na jedną osobę wynosi - 78 m².

Po przeliczeniu pozyskanych danych, biorąc pod uwagę, iż 1 m² płyt azbestowych daje ciężar ok. 11 kg, na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna znajduje się na obiektach osób fizycznych i osób prawnych w przybliżeniu **3583 Mg** wyrobów zawierających azbest.

Zróznicowanie ilości występujących wyrobów azbestowo-cementowych na działkach osób fizycznych Gminy Wieczfnia Kościelna jest dosyć duże. Wynika to m. in. z wielkości poszczególnych miejscowości, liczby budynków mieszkalnych i gospodarczych na działkach oraz szczególnych sytuacji indywidualnych. Najczęstszymi przypadkami są sytuacje, w których płyty azbestowo-cementowe występują zarówno na budynku mieszkalnym jak i gospodarczym. Nieco mniej jest przypadków, w których eternit znajduje się na obiektach

gospodarczych właściciel posesji a nie ma go na budynku mieszkalnym. Najmniej liczne są sytuacje, kiedy płyty azbestowo-cementowe występują tylko na budynku mieszkalnym.

Na podstawie przeprowadzonego spisu stwierdzono, że najwięcej płyt azbestowo-cementowych występuje w miejscowościach: Windyki (38 832 m²), Grzebsk (28 768 m²), Uniszki Zawadzkie (24 374 m²) i Wieczfnia-Kolonia (22 487 m²). Najmniejsze ilości płyt stwierdzono w miejscowościach: Michalinowo (3 604 m²), Bąki (4 065 m²), Turowo (4 857 m²), Uniszki-Cegielnia (5 172 m²) i Łęg (5 553 m²). Oczywiście mniejsze ilości płyt wiążą się ściśle z ilością budynków mieszkalnych i gospodarczych w miejscowościach.

Ilość działek geodezyjnych, na których występują płyty azbestowo-cementowe w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowana, podobnie jak ilość płyt wyrażona w m². Najmniejszą ilość działek, na których występują budynki z płytami azbestowo-cementowymi stwierdzono w miejscowościach: Grzybów-Kapuśnik (7 działek geodezyjnych), Bąki i Turowo (po 8), a następnie Bonisław, Chmielewko, Michalinowo (po 15) oraz Łęg i Wąsosze (po 18). Największa ilość działek z budynkami pokrytymi płytami z azbestem występuje odpowiednio: w Uniszkach Zawadzkich (111 działek), Windykach (106 działek) oraz Kuklinie (86 działek). W pozostałych miejscowościach przedmiotowa ilość działek zawiera się w granicach od 23 (Długokąty) do 63 (Wieczfnia Kościelna).

Stan płyt azbestowo-cementowych jest ogólnie zadowalający. Tylko w kilku przypadkach niezbędne byłoby usunięcie płyt w najbliższym możliwym czasie lub coroczne monitorowanie ich stanu. W momencie dokonywania spisu z natury tylko na 3 działkach stwierdzono występowanie wyrobów azbestowo-cementowych o I stopniu pilności w ilości 483 m². I stopień pilności oznacza natychmiastową potrzebę usunięcia wyrobów. Na 20 działkach na terenie Gminy stwierdzono 5 102 m² płyt azbestowo-cementowych o II stopniu pilności. II stopień oznacza konieczność sprawdzenia stanu tych wyrobów w ciągu roku. Pozostałe wyroby zawierające azbest można zakwalifikować do III stopnia pilności, oznaczającego kolejną ich ocenę za 5 lat.

Z informacji uzyskanych w terenie wynika, że jest spore zainteresowanie wśród mieszkańców możliwością wymiany posiadanego materiału na dachach obiektów z płyt azbestowo-cementowych na inne - bezazbestowe. Część społeczeństwa zwracała jednak uwagę na wysokie koszty związane z wymianą okrywy dachowej na bardziej ekologiczną.

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, na których występują wyroby zawierające azbest dostępny jest w Referacie Gospodarki Komunalnej i Inwestycji Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna.

Dane o wyrobach zawierających azbest z uwzględnieniem numerów działek i obrębów z terenu gminy zostały wprowadzone do centralnej Bazy Azbestowej.

Przyjęcie i realizacja niniejszego Programu umożliwi kontrolę bieżącego stanu i usuwania azbestu z poszczególnych działek.

Na 7 posesjach podmiotów gospodarczych zinwentaryzowano występowanie 7 628 m² wyrobów zawierających azbest, co stanowi nieco ponad 2 % całkowitej ilości wyspecyfikowanych wyrobów na terenie gminy Wieczfnia Kościelna. Wyroby te stanowią płyty faliste okrywające dachy budynków użytkowanych na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej.

Założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie odbywać się w latach 2012 – 2032. W tym czasie Gmina Wieczfnia Kościelna przewiduje możliwość wsparcia finansowego. Wsparcie dotyczyć będzie całkowitego lub częściowego sfinansowania kosztów: demontażu, zabezpieczenia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków funduszy zewnętrznych np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w przypadku ich pozyskania.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informację od kilku firm posiadających zezwolenie na wytwarzanie tego typu odpadów.

Pod uwagę wzięta została cena demontażu azbestu, pakowanie, transport i utylizacja na składowisku. Ze względu na brak w powiecie odpowiedniego składowiska dla odpadów azbestowych firmy prowadzące działalność związaną z usuwaniem odpadów azbestowych zmuszone są wywozić te problemowe odpady na odległe składowiska.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy, przy przyjęciu jednostkowych kosztów wykonania usługi wynoszącej 15 zł brutto za demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 m² płyt eternitu będą wynosiły **4.885.320 zł**.

Biorąc pod uwagę, że realizacja programu potrwa jeszcze 20 lat, to należy przyjąć, iż rocznie powinno być usuwane około 16284 m² tj. ok. 179,128 Mg pokryć dachowych. Przy tych założeniach średni roczny koszt realizacji programu będzie wynosił **244.260 zł**.

„Program” ma na celu również zapoznanie z przepisami prawnymi dotyczącymi postępowania przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz wynikającymi z nich procedurami, aby uniknąć sytuacji np. niewłaściwego ich demontażu, a tym samym zagrożenia zdrowia ludzkiego.

Wskazano również możliwości pozyskania środków z różnych źródeł na usuwanie wyrobów azbestowych.

W opracowaniu zawarto harmonogram najważniejszych zadań do realizacji w rozbiciu na poszczególne lata.

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna” będzie poddawany aktualizacji m. in. o:

- obowiązujące przepisy,
- dane dotyczące zmian ilości wyrobów azbestowych występujących na terenie Gminy,
- możliwości pozyskania funduszy.

Realizacja „Programu” będzie procesem długofalowym ze względu na ograniczone możliwości finansowe zarówno samorządu jak i mieszkańców. Prowadzona będzie także kampania informacyjno edukacyjna skierowana do mieszkańców Gminy.

10. Podsumowanie

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również

świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewiduje się, że w następnych latach do Urzędu Gminy będzie wpływać coraz więcej zgłoszeń o chęci wymiany pokrycia dachowego z azbestem na bezazbestowe. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z otoczenia, co jest celem programu.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 - Informacja o wyrobach zawierających azbest

**Załącznik nr 2 – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów
zawierających azbest**

**Załącznik nr 3 – Wzór oznakowania instalacji, urządzeń lub pomieszczeń zawierających
azbest lub wyroby zawierające azbest**

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
a) nazwa i numer dokumentu:
b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,

- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

OCENA**Stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem .		10
II Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez/lub z niewystarczająco gęstą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana, gęsta powłoka zewnętrzna		0
IV Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 *)
11.	Małe uszkodzenia		10 **)
12.	Brak		0

V Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakiś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów Powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem, lub innym Pokryciem		25
26.	W systemie wywiewiania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem, lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

- A. Suma punktów oceny
B. **Stopień pilności I**
(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów
C. **Stopień pilności II**
(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów
D. **Stopień pilności III**
(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

*) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni większej niż 3 % powierzchni wyrobu

**) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....

Oceniający nazwisko i imię

.....

Właściciel / Zarządca

.....

Adres

data

- według grup wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym;
- zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym

WZÓR
OZNAKOWANIA INSTALACJI, URZĄDZEŃ LUB POMIESZCZEŃ
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - części dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

